

POVPREČNO EKONOMSKO BREME DEMENCE V SLOVENIJI IN NA OSEBO V OBDOBJU 2019-2023

MERCEDES LOVREČIČ, BARBARA LOVREČIČ

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Ljubljana, Slovenija
mercedes.lovrecic@nijz.si, barbara.lovrecic@nijz.si

Demenca je splošno prepoznana javnozdravstvena prioriteta. Število ljudi z demenco bo v prihodnje povsod v svetu naraščalo, vzporedno z demografskimi spremembami se podaljšuje življenjska doba in hkrati se s staranjem povečuje tveganje za demenco. Demenca ima velik ekonomski učinek na obolelega, njegove svojce in družbo kot celoto. Metode: Opravili smo pregled literature glede ekonomskih stroškov demence in glede ocen prevalence demence. Rezultati: Na osnovi izbrane metodologije smo izračunali stopnjo prevalence demence v Sloveniji za obdobje 2019-2023, standardizirano na starost in spol, ter stroške demence v obdobju 2019-2023 in na osebo z demenco. Razprava: Breme demence predstavlja pomemben delež BDP in z leti narašča, kljub visoki presežni umrljivosti v obdobju pandemije covid 19. Osebe z demenco, njihovi svojci in oskrbovalci potrebujejo boljšo podporo ter financiranje storitev. Leta 2019 se je vrh G20 z deklaracijo zavezal k skupnemu pristopu za obvladovanje demence. V Sloveniji je bila sprejeta Strategija obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030 in dvoletni Akcijski načrt, ki predstavljata specifične strateške dokumente za izvajanje aktivnosti in programov na področju demence. Navedene ekonomske in epidemiološke ocene bodo v pomoč raziskovalcem, političnim odločevalcem, zdravstvenim delavcem in drugim ključnim deležnikom, da bi bolje razumeli in obravnavali spremembe v okolju zdravstvenega in socialnega varstva.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fov.2.2025.40](https://doi.org/10.18690/um.fov.2.2025.40)

ISBN
978-961-286-963-2

Ključne besede:
demenca,
prevalenca demence,
ekonomsko breme,
struktura stroškov,
stroški neformalne oskrbe

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fov.2.2025.40](https://doi.org/10.18690/um.fov.2.2025.40)

ISBN
978-961-286-963-2

Keywords:

dementia,
prevalence of dementia,
economic burden,
structure of costs,
costs of informal care

AVERAGE ECONOMIC BURDEN OF DEMENTIA IN SLOVENIA AND PER PERSON IN THE PERIOD 2019-2023

MERCEDES LOVREČIČ, BARBARA LOVREČIČ

The National Institute of Public Health, Ljubljana, Slovenia
mercedes.lovrecic@nijz.si, barbara.lovrecic@nijz.si

Dementia is a widely recognized public health priority. The number of people with dementia will increase worldwide in the future, in parallel with demographic changes, life expectancy is increasing, and at the same time, the risk of dementia increases with aging. Dementia has a major economic impact on the patient, their relatives and society as a whole. Methods: We conducted a literature review regarding the economic costs of dementia and estimates of dementia prevalence. Results: Based on the selected methodology, we calculated the prevalence rate of dementia in Slovenia for the period 2019-2023, standardized by age and gender, and the costs of dementia in the period 2019-2023 and per person with dementia. Discussion: The burden of dementia represents a significant share of GDP and is increasing over the years, despite the high excess mortality during the COVID-19 pandemic. People with dementia, their relatives and caregivers need better support and financing of services. In 2019, the G20 summit committed to a common approach to dementia management with a declaration. Slovenia has adopted the Dementia Management Strategy in Slovenia until 2030 and a two-year Action Plan, which represent specific strategic documents for the implementation of activities and programs in the field of dementia. The economic and epidemiological assessments provided will help researchers, policymakers, healthcare professionals and other key stakeholders to better understand and address changes in the healthcare and social care environment.

1 Uvod

Demenca ni normalen proces staranja temveč gre za bolezen možganov, njena pojavnost je povsod po svetu v porastu. Najpomembnejši neodvisen dejavnik tveganja za demenco je starost, z naraščanjem starosti in s podaljševanjem življenjske dobe se pojavnost demence strmo povečuje, še posebej po 65. letu starosti (WHO, 2021). Demenca predstavlja javnozdravstveno prioriteto. Stroški zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe oseb z Alzheimerjevo boleznijo in drugimi demencami so visoki, demenca se uvršča med najdražje kronične bolezni (Hurd et. al., 2013; 2023 Alzheimer's disease facts and figures, 2023).

Leta 2019 smo, po ocenah, v svetu imeli 57 milijonov ljudi z demenco (GBD 2019, 2022), medtem, ko so bili stroški demence za leto 2019 ocenjeni na 1300 milijard US\$, do 2030 bodo po napovedih narasli na 2000 milijard US\$ dolarjev (WHO, 2023). Najvišji delež stroškov, do 70%, pripada Evropi in Severni Ameriki (Wimo et. Al, 2013). Okrog polovice stroškov predstavlja neformalna oskrba, ki jo zagotavljajo svojci (v povprečju 5 ur nege ali nadzora dnevno) (WHO, 2023). Do leta 2050 naj bi se število ljudi z demenco v svetu potrojilo na več kot 150 milijonov vzporedno se bodo poveševali tudi stroški (WHO, 2023; GBD 2019, 2022).

V EU (EU27) je leta 2018 živelo 7,9 milijonov ljudi z demenco, do leta 2050 naj bi se število podvojilo na 14,3 milijona (Alzheimer Europe). Jönsson in sod. (2023) so ocenjevali letne stroške demence na osebo v Evropi, ki so se razlikovali med državami in regijami ter znašali od najvišjih 73.712 € do najnižjih 7.938 €.

Izračuni stroškov demence najpogosteje vključujejo direktne stroške zdravstva in stroške socialnega varstva ter stroške neformalne oskrbe. Direktni stroški zdravstva vključujejo stroške zdravstvenega varstva, kot so stroški bolnišničnega zdravljenja, zdravlil in ambulantni pregledi. Direktni stroški socialnega varstva se nanašajo na formalne storitve, ki se izvajajo zunaj sistema zdravstvene oskrbe in vključujejo skupnostne storitve, kot so nega na domu, oskrba s hrano in prevoz ter oskrba v socialnovarstvenem zavodu. Neformalna oskrba vključuje ocenjen čas, ki ga družinski oskrbovalci porabijo za oskrbo, pomoč pri vsakodnevnih aktivnostih in nadzora nad osebo (Alzheimer's Disease International, 2010; Alzheimer's Disease International, 2015; World Health Organization, 2021; Wimo et al., 2011).

Slovenija se po številu ljudi z demenco na 1000 prebivalcev uvršča v sam vrh držav. Leta 2011 se je uvrstila takoj za Japonsko, Italijo in Nemčijo (z več kot 15-timi ljudmi z demenco na 1000 prebivalcev), do leta 2040 bo po napovedih z 32-timi ljudmi z demenco na 1000 prebivalcev Slovenija na drugem mestu, takoj za Japonsko (OECD, 2023).

Vlada RS je v juliju 2023 sprejela Strategijo obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030 in januarja 2024 Akcijski načrt (Ministrstvo za zdravje, 2023). Za načrtovanje, izvedbo in implementacijo javnozdravstvenih in drugih ukrepov za obvladovanje demence ter za oceno učinkovitosti ukrepov je smiselno poznavanje stroškov demence in njihove dinamike.

V prispevku smo prvič pri nas ocenjevali trend skupnih stroškov demence po strukturi stroškov v obdobju 2019-2023, povprečje za isto obdobje, hkrati smo s pomočjo izračunov standardiziranih stopenj demence po spolu in po starosti za posamezna leta od 2019 do 2023 izračunali oceno stroškov po strukturi na osebo z demenco v Sloveniji v posameznem letu in v povprečju za obdobje 2019-2023.

2 Metode

Na osnovi predhodnega pregleda literature (Lovrečič in Lovrečič, 2024b) in izbrane metodologije smo izračunali skupne stroške demence po posamezni postavki, izhajajoč iz BDP za Slovenijo za vsako posamezno izbrano leto v obdobju od 2019 do 2023 ter povprečje izbranega obdobja (SURS. SiStat (a)).

Izračunali smo število prebivalcev Slovenije, moških in žensk v vsaki od izbranih starostnih skupin, 60–64, 65–69, 70–74, 75–79, 80–84, 85–89 ter v starosti 90 in več let za vsako leto 2019, 2020, 2021, 2022 in 2023, pri čemer smo uporabili podatke prebivalstva Slovenije ((SURS. SiStat (c)) za izbrana leta.

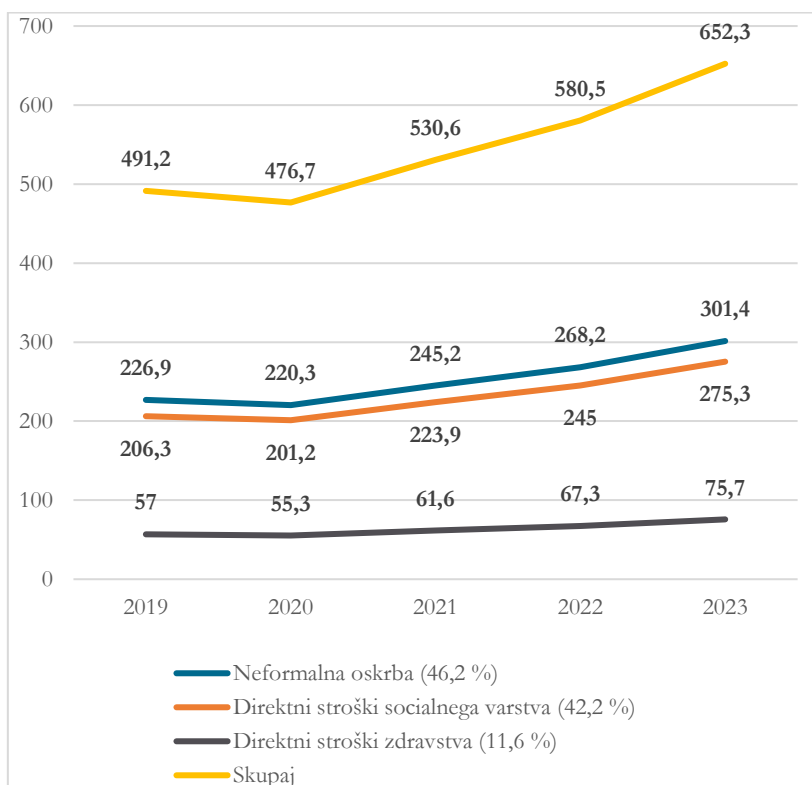
Število oseb z demenco za Slovenijo na nacionalni ravni je bilo izračunano za vsako posamezno leto za obdobje 2019-2023 in na osnovi stopenj prevalence za demenco, standardiziranih na starost in spol, ki so bile izdelane v okviru evropskega projekta European Collaboration on Dementia (EuroCoDe) (Alzheimer Europe, 2019), ki je najpogosteje uporabljena in priporočena metoda za izračun prevalence demence, ter na osnovi predhodno izračunanih podatkov prebivalstva v starosti 60 let in več, po

starostnih skupinah in po spolu ter skupno. Starostno/po spolu specifične stopnje prevalece za demenco smo aplicirali za izračune za vsako skupino po spolu in starosti od starostne skupine 60-64 let naprej.

Izračunali smo letne stroške demence glede na delež BDP v Sloveniji po posameznih letih v obdobju 2019-2023, glede na strukturo stroškov ter stroške glede na osebo z demenco.

3 Rezultati

Trendi stroškov v Sloveniji po strukturi in skupno za obdobje 2019-2023 so prikazani na Sliki 1.

Slika 1: Trendi izračunanih skupnih stroškov demence v Sloveniji po strukturi stroškov in skupno (v milijonih €) po posameznih letih v obdobju 2019 in 2023

Vir: Lastni izračuni

V obdobju od 2019 do 2023 so ocenjeni skupni stroški demence v Sloveniji v povprečju znašali 546,3 milijonov evrov letno, od najnižje vrednosti v letu 2020, ko so znašali 476,7 milijonov evrov, do najvišje leta 2023, ko so znašali 652,3 milijonov evrov. V istem obdobju so neformalni stroški demence v povprečju znašali 252,4 milijonov evrov letno, najmanj leta 2019 in sicer 226,9 milijonov evrov, največ leta 2023, ko so znašali 301,4 milijonov evrov. Za enako obdobje so direktni stroški socialnega varstva v povprečju znašali 230,4 milijonov evrov letno, od najnižje vrednosti v letu 2020, ko so znašali 201,2 milijonov evrov, do najvišje leta 2023, ko so znašali 275,3 milijonov evrov. V obdobju od 2019 do 2023 so direktni stroški zdravstvenega varstva za demenco na leto v Sloveniji v povprečju znašali 63,4 milijonov evrov, od najnižje vrednosti v letu 2020, ko so znašali 55,3 milijonov evrov, do najvišje leta 2023, ko so znašali 75,7 milijonov evrov.

V tabeli 1. so prikazi ocen števila oseb z demenco med prebivalci Slovenije v starosti 60 let in več v obdobju 2019-2023, tako moških kot žensk po posameznih letih in skupno.

Tabela 1: Ocenjeno število oseb z demenco glede na stopnjo demence standardizirane po starosti in po spolu med prebivalci Slovenije v starosti 60 let in več, Slovenija, 2019-2023

	Ženske z demenco (število)	Moški z demenco (število)	Skupaj prebivalci z demenco (število)
2019	24916	10827	35743
2020	25331	11195	36526
2021	25431	11438	36869
2022	25829	11799	37628
2023	26325	12203	38528

Vir: Lastni izračuni

V tabeli 2. so prikazani ocenjeni stroški demence na osebo letno.

Tabela 2: Ocenjeni stroški demence po strukturi in skupno na osebo z demenco, Slovenija, 2019-2023

	Število oseb z demenco letno	Skupni stroški demence/ leto (milijoni €)	Eurov na osebo z demenco na leto (tisoči €)	Neformalna oskrba (delež 46,2%) (tisoči €)	Direktni stroški socialnega varstva (delež 42,2%) (tisoči €)	Direktni stroški zdravstva (delež 11,6%) (tisoči €)
2019	35743	491,2	13.742,5	6.349,0	5.799,3	1.594,1
2020	36526	476,7	13.051	6.029,6	5.507,5	1.513,9
2021	36869	530,6	14.391,5	6.648,9	6.073,2	1.669,4
2022	37628	580,5	15.427,3	7.127,4	6.510,3	1.789,6
2023	38528	652,3	16.930,5	7.821,9	7.144,7	1.963,9
Povprečje 2019-2023	37059	546,3	14.708,6	6.795,4	6.207	1.706,2

Vir: lastni izračuni

Razprava z zaključki

Ocene tujih strokovnjakov kažejo, da letni stroški demence z leti naraščajo povsod po svetu (Alzheimer's Disease International, 2010; Wimo et al., 2011; Hurd et al., 2013; Alzheimer's Disease International, 2015; GBD 2019, 2022; WHO, 2021; Jönsson et al., 2023; 2023 Alzheimer's disease facts and figures, 2023; WHO, 2023). Tudi naši izračuni stroškov in trend nakazujejo, da so ocenjeni stroški demence v obdobju 2019-2023 v porastu. Izjema je leto 2020, ko so bili stroški nižji v primerjavi z letom prej, kar sovпада z negativnim učinkom COVID-19 na rast BDP v Sloveniji (Banka Slovenije, 2020). Vzporedno s tem je imela Slovenija visoko pozitivno presežno umrljivost. Novembra 2020 je umrlo 92 % več ljudi kot v novembru v obdobju 2015-2019 (SURS). Na to je vplivala pandemija covid 19, v Sloveniji je prihajalo do vdora SARS-CoV-2 in hitrega širjenja okužb predvsem med varovanci domov starejših občanov (DSO). Enako so ugotavljali tudi drugod po svetu, kjer so DSO predstavljali epicentre okužb, bolezni in umrljivosti (Ryoo et al., 2020; Trabucchi & De Leo, 2020; Seshadri et al., 2021). Navkljub visoki presežni umrljivosti v letu 2020 zaradi pandemije covid 19 med starejšimi osebami, je

prevalenca demence v Sloveniji v obdobju 2019-2023 bila v porastu po posameznih letih in za celotno obdobje, tako pri ženskah kot moških ter skupno.

Podatki za svet, Evropo in Slovenijo nedvomno kažejo, da so ženske povsod po svetu pogosteje prizadete zaradi demence v primerjavi z moškimi, razmerje ženske z demenco proti moškim z demenco, je pred in po obdobju pandemije covid 19, navadno med 2 in 3 (Alzheimer Europe, 2019; GBD 2019, 2022; Lovrečič et al., 2020; Lovrečič in Lovrečič, 2022; Lovrečič et al., 2021). Starejše ženske z demenco v Sloveniji so bile glede umrljivosti med pandemijo bolj prizadete v primerjavi z moškimi, saj se je razmerje npr. v obdobju 2020-2021 obrnilo v prid moškim. Pri ženskah je bilo v obdobju 2020-2021 za 82% ali 5,5-krat manj primerov demence kot v primerjavi z 2018-2019, v enakem obdobju je bilo pri moških za 37% ali 1,59-krat manj primerov demence kot v primerjavi z 2018-2019 (Lovrečič in Lovrečič, 2024).

Zaradi podaljševanja življenjske dobe in vzporedno s tem večjega tveganja za demenco, še posebej po 65-tem letu starosti, lahko upravičeno pričakujemo naraščanje deleža starejšega prebivalstva z demenco. Demografske spremembe kažejo, da smo leta 2021 v Sloveniji imeli petino prebivalcev Slovenije starih 65 let ali več, starejših od 80 let je bilo 5%. Do leta 2030 bo po projekcijah starih 65 let in več že četrtnina, stari 80 let in več bodo predstavljali 7% prebivalcev (SURs). Projekcije za leto 2030 kažejo, da bo med prebivalstvom naraščal tudi delež ljudi z demenco in bo po napovedih dosegel 2,15% celotne populacije pri nas (Lovrečič in Lovrečič, 2024). Podobno ugotavljajo drugod po svetu (2023 Alzheimer's disease facts and figures, 2023).

Glede na navedeno lahko utemeljeno pričakujemo porast stroškov za demenco, tako v svetu kot pri nas, saj se demenca že sedaj uvršča med najdražje kronične bolezni (Hurd et. al., 2013; 2023 Alzheimer's disease facts and figures, 2023).

Naše ocene stroškov za obdobje 2019-2023 so v povprečju znašale 14.708,6 € letno, kar je višje kot so bile predhodne ocene 74 €¹ za leto 2004 (Vodušek et al., 2008) in 9427 €² za leto 2010 (Bon et al., 2013). Naše ocene stroškov so primerljive z ocenjenimi letnimi stroški na osebo z demenco v svetu za leto 2019, ki so povprečno

¹ /standard kupne moči

² prilagojenih na pariteto kupne moči (€ PKM)

znašali 23796 US \$ (Wimo et al., 2023; WHO, 2021) in z oceno za leto 2010 za Evropo v višini 24565 US \$ (Wimo, & Prince, 2010).

Po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije so svetovni letni zdravstveni stroški ocenjeni na 3624 USD, stroški socialnega varstva 13.128 USD, neformalna oskrba pa 14.393 USD (WHO, 2021). Podobno strukturo stroškov so ugotavljali v največji metaanalizi ocen stroškov osebe z demenco v evropskih državah. Med državami obstajajo pomembne razlike v tem, kako je organizirana, financirana in zagotovljena oskrba pri demenci. Ključna razlika leži v ravnotežju med formalno (tj. plačano oskrbo, ki jo izvajajo strokovni delavci ali organizacije) in neformalno oskrbo (tj. neplačano oskrbo, ki jo nudi bolnikovo socialno omrežje), pri čemer je neformalna oskrba bolj izrazita v južnoevropskih državah, na kar vpliva tako kulturni kot institucionalni gradient. To vpliva na stroške in omejuje prenosljivost gospodarskih študij med državami in regijami (Jönsson et al., 2023).

V Sloveniji je bila sprejeta Strategija obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030 in dvoletni Akcijski načrt, ki predstavljata specifične strateške dokumente za izvajanje aktivnosti in programov na področju demence (Portal GOV SI., 2023). Za ustrezno dodeljevanje finančnih in drugih sredstev za obvladovanje demence je potrebno poznati stroške demence, zato so podatki pomembni za načrtovalce politike. Naši izsledki omogočajo trenutni vpogled v ocene letnih stroškov za demenco ter trendov. Slovenija ima tudi druge posebnosti: sooča se z velikim in naraščajočim deležem starajočega prebivalstva, omejenostjo kapacitet socialnovarstvenih nastanitev in storitev, pomanjkanjem strokovnega kadra v socialnovarstvenih zavodih, starejše ženske, ki živijo same imajo večje tveganje za revščino ipd). Slovenija se po številu ljudi z demenco na prebivalce uvršča v vrh držav in tudi po napovedih bo Slovenija vse bolj v vrhu držav. Na področju demence se soočamo z velikimi izzivi na področju diagnostike, zdravljenja in preprečevanja tveganj za demenco, kar vse lahko v prihodnje dodatno obremeni stroške.

Literatura

- Alzheimer's disease facts and figures. (2023). Alzheimer's & dementia: the journal of the Alzheimer's Association, 19(4), 1598–1695. Pridobljeno s: <https://doi.org/10.1002/alz.13016>
- Alzheimer Europe (2019). Dementia in Europe Yearbook 2019: Estimating the prevalence of dementia in Europe. Alzheimer Europe, Luxembourg.

- Alzheimer Europe. Prevalence of dementia in Europe. Pridobljeno s: <https://www.alzheimer-europe.org/dementia/prevalence-dementia-europe>
- Banka Slovenija. Analiza strokovnih služb Banke Slovenije Analiza učinkov covid-19 na slovensko gospodarstvo. 2020.
- Bon, J., Koritnik, B., Bresjanac, M., Repovš, G., Pregelj, P., Dobnik, B., Pirtošek, Z. (2013). Cost of disorders of the brain in Slovenia in 2010. *ZdravVestn*, 82(3): 164–75.
- GBD 2019 Dementia Forecasting Collaborators (2022). Estimation of the global prevalence of dementia in 2019 and forecasted prevalence in 2050: an analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet. Public health*, 7(2), e105–e125. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00249-8](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00249-8)
- Hurd, M. D., Martorell, P., Delavande, A., Mullen, K. J., & Langa, K. M. (2013). Monetary costs of dementia in the United States. *The New England journal of medicine*, 368(14), 1326–1334. <https://doi.org/10.1056/NEJMsa1204629>
- Jönsson, L., Tate, A., Frisell, O., & Wimo, A. (2023). The Costs of Dementia in Europe: An Updated Review and Meta-analysis. *Pharmacoeconomics*, 41(1), 59–75. <https://doi.org/10.1007/s40273-022-01212-z>
- Karadag E. Increase in COVID-19 cases and case-fatality and case-recovery rates in Europe: A cross-temporal meta-analysis. *J Med Virol*. 2020; 92(9): 1511–7. doi: 10.1002/jmv.26035
- Ministrstvo za zdravje. (2023). Strategija obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030. Pridobljeno s: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/NOVICE/Strategija-obvladovanja-demence-v-Sloveniji-do-leta-2030.pdf>
- Lovrečič, B., Lovrečič, M. (2024). Izziv zdravstvenega in socialnega varstva : primer epidemiološke ocene prevalence demence v Sloveniji - primerjava obdobja pred in po COVID 19 = The challenge of health and social care : a case of the epidemiological estimate of the prevalence of dementia in Slovenia - comparison of the period before and after COVID 19. V: ŠPRAJC, Polona (ur.), et al. 43th International Conference on Organizational Science Development : Green and Digital Transition - Challenge or Opportunity : conference proceedings = 43. mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti = konferenčni zbornik = zeleni in digitalni prehod - izziv ali priložnost. 43th International Conference on Organizational Science Development, March 20 - 22, 2024, Portorož. 1st ed. Maribor: University of Maribor, University Press, 523-536. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/860/1251/3971>, DOI: 10.18690/um.fov.3.2024.39.
- Lovrečič, M., Lovrečič, B. (2024a). Demenca in umetna inteligenca: uporaba asistenčnih socialnih robotov = Dementia and artificial intelligence: use of socially assistive robots. V: ŠPRAJC, Polona (ur.), et al. 43th International Conference on Organizational Science Development : Green and Digital Transition - Challenge or Opportunity : conference proceedings = 43. mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti = konferenčni zbornik = zeleni in digitalni prehod - izziv ali priložnost. 43th International Conference on Organizational Science Development, March 20 - 22, 2024, Portorož. 1st ed. Maribor: University of Maribor, University Press, 569-585. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/860/1251/3968>, DOI: 10.18690/um.fov.3.2024.42.
- Lovrečič, M., Lovrečič, B. (2024b). Ocena ekonomskih stroškov demence v Sloveniji = Assessment of the economic costs of dementia in Slovenia. V: ŠPRAJC, Polona (ur.), et al. 43th International Conference on Organizational Science Development : Green and Digital Transition - Challenge or Opportunity : conference proceedings = 43. mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti = konferenčni zbornik = zeleni in digitalni prehod - izziv ali priložnost. 43th International Conference on Organizational Science Development, March 20 - 22, 2024, Portorož. 1st ed. Maribor: University of Maribor, University Press, 537-551. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/860/1251/3970>, DOI: 10.18690/um.fov.3.2024.40

- OECD. (2023). Health at a Glance 2023. OECD Indicators. Pridobljeno s: <https://doi.org/10.1787/7a7afb35-en>
- Portal GOV SI. Vlada sprejela Strategijo obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030. Pridobljeno s: <https://www.gov.si/novice/2023-07-06-vlada-sprejela-strategijo-obvladovanja-demence-v-sloveniji-do-leta-2030/>
- Ryoo, N., Pyun, J. M., Baek, M. J., Suh, J., Kang, M. J., Wang, M. J., Youn, Y. C., Yang, D. W., Kim, S. Y., Park, Y. H., & Kim, S. (2020). Coping with Dementia in the Middle of the COVID-19 Pandemic. *Journal of Korean medical science*, 35(42), e383. <https://doi.org/10.3346/jkms.2020.35.e383>
- Seshadri, S., Concannon, C., Woods, J. A., McCullough, K. M., & Dumyati, G. K. (2021). "It's like fighting a war with rocks": Nursing home healthcare workers' experiences during the COVID-19 pandemic. *Infection control and hospital epidemiology*, 42(8), 1020–1021. <https://doi.org/10.1017/ice.2020.393>
- SURS. SiStat (a). BDP in nacionalni računi. Bruto domači proizvod, Slovenija, letno. Pridobljeno s: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0301910S.px>
- SURS. SiStat (b). Epidemija covid-19 povzročila v Sloveniji najvišji negativni naravni prirast po letu 1945. Pridobljeno s: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9566>
- SURS. SiStat (c). Prebivalstvo po velikih in petletnih starostnih skupinah in spolu, Slovenija, letno. Pridobljeno s: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C2002S.px/table/tableViewLayout2/>
- Trabucchi, M., & De Leo, D. (2020). Nursing homes or besieged castles: COVID-19 in northern Italy. *The lancet. Psychiatry*, 7(5), 387–388. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30149-8](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30149-8)
- Vodušek B.D., Kos M., Dolenc V., Tomori M., Neubauer D., Sobocki P. (2008). Cost of disorders of the brain in Slovenia. *ZdravVestn*, 77(SUPPII).
- World economic forum. (2021). Global health: Dementia is an impending public health crisis. Here's what needs to be done. Pridobljeno s: <https://www.weforum.org/agenda/2021/12/dementia-health-ageing-economy-investment/>
- Wimo, A., Jönsson, L., Bond, J., Prince, M., Winblad, B., & Alzheimer Disease International (2013). The worldwide economic impact of dementia 2010. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*, 9(1), 1–11.e3. <https://doi.org/10.1016/j.jalz.2012.11.006>
- World Health Organization (2021). Global status report on the public health response to dementia. World Health Organization, Geneva.
- World Health Organization and Alzheimer's Disease International. (2012). Dementia: a public health priority. WHO, Geneva, Switzerland.

